

# **SOCIÁLNO - PRÁVNÝ INFORMÁTOR**



**13**  
2010

**SLOVENSKÉ  
HEMOFILICKÉ  
ZDRUŽENIE**



## Milí priatelia,

prichádza k Vám po dvoch rokoch opäť publikácia Slovenského hemofilického združenia „Sociálne – právny informátor“ (SPI).

Týmto občasníkom chceme zlepšiť informovanosť našich členov o zmenách v legislatíve, sociálnom zabezpečení a pod., ktoré sa dotýkajú našich členov, hlavne ľudí s vrodenými krvácajúcimi ochoreniami (VKCH).

V uplynulých mesiacoch prebieha príprava rôznych novelizácií zákonov v sociálnej oblasti. Keďže sledovanie a preštudovanie všetkých zmien v sociálnej sfére je veľmi náročné na čas a prísun informácií, je potrebné získať spolupracovníkov, ktorí nám budú nápomocní pri príprave nášho Sociálne – právneho informátora (SPI).

**Týmto prostredníctvom sa chcem na Vás obrátiť o pomoc a podporu. Určite mnohí z Vás majú v okruhu svojich príbuzných, priateľov a známych ľudí profesionálne sa zaoberajúcich právom, sociálnym zabezpečením občanov a pod. Preto sa už neviem po kolký krát opätovne obraciať na Vás so žiadosťou požiadať ich o spoluprácu so SHZ. Žiaľ doteraz sa nám ich nepodarilo nájsť.** Ich úlohou by bola pomoc pri príprave SPI formou článkov, komentárov a pod., upozorňovaním na zmeny v legislatíve a sociálnom zabezpečení, pretože je obdobie častých novelizácií a zmien a orientácia pre laika v nich je neprehľadná. Veľkým úspechom určite by bolo, ak by sa našli odborníci v tejto problematike, ktorí by boli ochotní v sporných prípadoch poradiť našim členom pri ich problémoch a tie ktoré by mohli zaujať aj ostatných členov SHZ by sme uverejnili v SPI.

Záujemcovia sa môžu prihlásiť na adrese predsedu SHZ.

**Pevne verím, že takýchto spolupracovníkov sa nám aj za pomoci Vás podarí nájsť a následne sa týmto zlepší v ďalšej oblasti činnosť SHZ.**

**Ing. Jaroslav JANOVEC**  
predseda SHZ

# OBSAH

Aké štátne sociálne dávky dá štát rodinám po 1. 1. 2011 .....	5
Kto je uchádzač o zamestnanie so ZP? .....	7
Pomoc v hmotnej núdzi .....	9
Kompenzácia sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia .....	18
Peňažné príspevky na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia .....	19
Žiadosť o priznanie príspevku na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia .....	23
Sociálne služby pre ľudí s nepriaznivým zdravotným stavom a dôchodcov ....	24
Sociálne služby v zariadeniach určených osobám odkázaným na pomoc iných a dôchodcom .....	26
Ďalšie sociálne služby pre ľudí s nepriaznivým zdravotným stavom a dôchodcov .....	29
Výhody a zľavy pre ťažko zdravotne postihnuté osoby .....	33
Preukaz osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a parkovací preukaz .....	35
Životné minimum .....	37
Otázky a odpovede z oblasti Sociálnej poisťovne .....	39
Právnik pre Teba pomôže riešiť problémy .....	41

**Hľadáme spolupracovníkov z radov členov SHZ alebo ich priateľov a priaznivcov, ktorí by v blízkej budúcnosti mali záujem podieľať sa na príprave a zostavovaní nášho Sociálno - právneho informátora. Píšte na adresu predsedu SHZ, kde Vám poskytneme bližšie informácie.**

**Rukopisy neprešli jazykovou úpravou**

# AKÉ ŠTÁTNE SOCIÁLNE DÁVKY DÁ ŠTÁT RODINÁM PO 1. 1. 2011

Čo sa mení

- **Materská dovolenka** bude od januára trvať o šesť týždňov dlhšie ako dnes – namiesto 28 až 34 týždňov. Matka, ktorá porodí súčasne dve alebo viac detí a aspoň o dve z nich sa stará, bude mať materskú 43 týždňov namiesto dnešných 37. Ak sa matka sama stará o dieťa, bude jej materská aj po novom trvať 37 týždňov. Ak si rodič vezme do starostlivosti dieťa, jeho materská sa predĺži z 22 na 28 týždňov. Ak si vezme dve alebo viac detí, bude mať materskú nie 31, ale 37 týždňov.
- **Rodičia, ktorým bolo dieťa zverené do starostlivosti**, môžu poberať materské dávky, a to až do 3 rokov dieťaťa namiesto súčasných ôsmich mesiacov.
- **Počas materskej dovolenky** bude matka poberať materský príspevok vo výške 60% hrubej mzdy, ktorú zarábala, nie 55 %, ako to bolo doteraz.
- **Rodičovský príspevok** sa zjednotí na 190,10 eura mesačne (v súčasnosti sú dve úrovne – 164,22 eura a 256 eur).
- **Zavedením jednotnej výšky** rodičovského príspevku nič nestratia ani tí, ktorí momentálne poberajú 256 eur. Budú ich dostávať až dovtedy, kým ich dieťa nedosiahne vek 20 mesiacov.
- **Rodičovský príspevok a práca** sa navzájom vylučovať nebudú. Ak sa rodič dieťaťa, ktoré ešte nemá tri roky, rozhodne pracovať, bude môcť naďalej poberať aj rodičovský príspevok. Bez ohľadu na výšku zárobku alebo formu pracovnej činnosti. Jedinou povinnosťou rodiča bude po nástupe do zamestnania odhlásiť sa v Sociálnej poisťovni z kategórie poistenca štátu. Ako zamestnanca ho do poisťovne prihlási zamestnávateľ, alebo sa prihlási sám ako SZČO.
- **Príspevok na starostlivosť o dieťa sa zvyšuje** na 230 eur mesačne. Rodič dieťaťa do troch rokov, ktorý sa rozhodne ísť do práce, si bude môcť vybrať – buď si ponechá popri zárobku rodičovský príspevok, alebo sa ho vzdá a požiada o príspevok na starostlivosť o dieťa. Ponechať si rodičovský príspevok sa oplatí tým rodičom, ktorí zveria svoje dieťa do opateru starých rodičov alebo inej osobe, ktorá si za opateru neúčtuje viac ako 190 eur mesačne. Požiadat' o príspevok na starostlivosť sa zas oplatí tým, ktorí zveria svoje dieťa súkromnej opatrovateľke, jasliam alebo materskej škole, pokiaľ si tieto účtujú za starostlivosť viac ako 190,10 eura mesačne.
- **Matkám, ktoré porodili dve a viac detí súčasne**, sa od začiatku budúceho roka rodičovský príspevok zvýši o 25 percent na každé dieťa. Ak porodila dve deti, bude dostávať rodičovský príspevok 237,63 eura, ak tri, dostane 285,15 eura mesačne.
- **Rodičovský príspevok** bude nadviazaný na školskú dochádzku staršieho dieťaťa. Ak školopovinné dieťa rodiča poberajúceho rodičovský príspevok vynechá 15 vyučovacích hodín v mesiaci a to tri mesiace po sebe, príspevok sa mu zníži o polovicu.

- **Zavádza sa vyššia ochranná lehota** pre tehotné ženy z doterajších šesť na osem mesiacov.

#### **Príspevok pri narodení dieťaťa**

- **Je to jednorazová dávka, o ktorú treba požiadať do 6 mesiacov od narodenia dieťaťa**, inak nárok zaniká. Žiadosť sa podáva na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v mieste trvalého pobytu matky dieťaťa alebo otca, ak mu bolo zverené do výchovy alebo matka zomrela, prípadne po nej bolo vyhlásené pátranie. Nárok si môže uplatniť aj osoba, ktorej súd zveril dieťa právoplatným rozsudkom do výchovy. Podmienkou je, aby osoba, ktorá si nárok uplatňuje, mala u nás trvalý pobyt.
- **Na každé narodené dieťa patrí 151,37 €**, ak sa súčasne narodili dve a viac detí a najmenej dve sa dožili 28 dní, na každé patrí 227,06 €.
- **Nárok nie je, ak oprávnená osoba pred podaním žiadosti** dala privolenie na osvojenie dieťaťa, ani ak dieťa bolo právoplatným rozsudkom zverené do náhradnej starostlivosti alebo bola nariadená ústavná starostlivosť. Príspevok tiež nepatrí matke, ktorá bez súhlasu ošetrojúceho lekára po pôrode opustila dieťa, ani ak sa dieťa narodilo v cudzine a obdobný príspevok bol tam už vyplatený. Nepatrí ani, ak sa dieťa narodí v cudzine a matka predtým nebola najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov zdravotne poistená na Slovensku.
- Ak sa matke narodí dve alebo tri deti, príspevok sa vyplatí na každé dieťa.

#### **Príplatok k príspevku pri narodení dieťaťa**

- **678,49 € navyše** dostane každá matka, ktorá porodila prvé, druhé alebo tretie dieťa, za predpokladu, že sa dožijú aspoň 28 dní. O príplatok treba požiadať do 6 mesiacov od narodenia dieťaťa, inak nárok zaniká. Otec dieťaťa podáva žiadosť, ak matka zomrela alebo bolo po nej vyhlásené pátranie, alebo dieťa bolo zverené do výchovy otca na základe právoplatného rozhodnutia súdu.
- **Dávka nepatrí maloletej matke**, ktorá nemá súdom priznané rodičovské práva a povinnosti, ani matke, ktorá sa od 4. mesiaca tehotenstva nezúčastňovala na gynekologických prehliadkach. Nedostane ho ani matka, ktorej dieťa bolo pred narodením druhého alebo tretieho zverené súdom do inej starostlivosti.
- Ak sa matke narodí dve alebo tri deti, príspevok sa vyplatí na každé dieťa.

#### **Príspevok rodičom, ktorým sa súčasne narodili tri alebo viac detí, alebo počas dvoch rokov ďalšie dvojčatá, alebo viac detí súčasne**

- **Je to skôr rarita. Prvýkrát treba o dávku požiadať** po dovŕšení jedného roku veku detí, pričom aspoň tri z detí majú najviac 15 rokov. Podmienkou je starostlivosť oprávnenej osoby o deti a trvalý pobyt jej a tiež detí na našom území. Žiadosť sa podáva každý rok, podáva ju jeden z rodičov. Ak sú deti právoplatne súdom zverené do výchovy inej osoby, žiadosť podáva táto osoba. Nárok nie

je, ak sa dieťaťu poskytuje starostlivosť v zariadení celoročne a dôvodom je výkon ústavnej výchovy alebo ochrannej výchovy na základe právoplatného rozhodnutia súdu.

- **Príspevok patrí na každé dieťa iba raz**, a to za každý kalendárny rok podľa jeho veku, ktorý v ňom dovŕši: do 6 rokov 81,99 €, od 6 do 15 rokov 101,25 €, na 15 ročné 107,55 €. Vypláca sa pri splnení podmienok každý kalendárny rok.
- Ak sa matke narodí dve alebo tri deti, príspevok sa vypláť na každé dieťa.

### **Doklady k žiadostiam o dávky pri narodení detí**

- občiansky preukaz žiadateľa, alebo povolenie na pobyt, ak ide o cudzinca
- rodný list dieťaťa/detí (originál a fotokópiu) alebo iný doklad, ak sa dieťa narodilo v cudzine
- úmrtný list matky, ak o dávku žiada otec dieťaťa, alebo potvrdenie polície o vyhlásení pátrania po matke, alebo právoplatné rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do jeho výchovy
- potvrdenie lekára, v ktorého starostlivosti sa deti nachádzajú, o dožití sa 28 dní veku detí pri pôrode dvojčiat a viac detí súčasne
- ak o dávku žiada iná osoba, napr. starý rodič, treba právoplatné rozhodnutie súdu o zverení dieťaťa do jeho starostlivosti
- ak ide o cudzinca, potvrdenie tunajšieho zamestnávateľa, že v čase narodenia dieťaťa je občan štátu EHP jeho zamestnancom
- ak sa dieťa narodí v cudzine, potvrdenie zdravotnej poisťovne, že matka alebo otec dieťaťa pred jeho narodením boli min. 12 po sebe nasledujúcich mesiacov verejne zdravotne poistení v SR
- Iné doklady pre úrad práce.

## **KTO JE UCHÁDZAČ O ZAMESTNANIE SO ZP?**

### **Uchádzač o zamestnanie so zdravotným postihnutím je:**

- občan, ktorý má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou osobou

**Posudzovanie:** (podľa § 71 zákona č. 461/2003 Zákon o sociálnom poistení) dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť (posudzovanie invalidity) vykonáva príslušná pobočka sociálnej poisťovne.

**Dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav:** spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

**Posudzuje:** posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky Sociálnej poisťovne.

**Žiadosť o posúdenie podáva občan.**

### **Posudzuje sa na základe:**

- lekárskych správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby
- komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie

### **Možnosť odvolania sa proti rozhodnutiu príslušnej sociálnej poisťovne:**

Ústredie Sociálnej poisťovne v Bratislave v termíne určenom v Rozhodnutí Sociálnej poisťovne.

### **Preukázanie uchádzača o zamestnanie so zdravotným postihnutím:**

- Rozhodnutím Sociálnej poisťovne o invalidite alebo percentuálnej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť
- Dokladom o poberaní invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku, ak bol priznaný pred rokom 2004

### **Povinnosť zamestnávať občana so zdravotným postihnutím:**

Vyplyva zo zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti

#### **Vzťahuje sa na zamestnávateľa:**

- ktorý má 20 a viac zamestnancov
- počet občanov so zdravotným postihnutím musí predstavovať 3,2% z celkového počtu jeho zamestnancov
- občan so zdravotným postihnutím s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 % sa započítava za 3 zamestnancov so zdravotným postihnutím

Zamestnávateľ však túto zákonom stanovenú povinnosť môže plniť aj iným spôsobom uvedeným v Zákone o službách zamestnanosti (náhradným plnením, zaplatením povinného odvodu).

#### **Zamestnávateľ môže vytvoriť:**

- chránené pracovisko
- chránenú dielňu
- požiadať o príspevok na:
- zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska
- úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska
- príspevok na činnosť pracovného asistenta

#### **Pracovný asistent:**

- V zmysle zákona č. 5/2004 o službách zamestnanosti.
- Žiadosť o príspevky podáva zamestnávateľ na príslušný Úrad práce, sociál-



- nych vecí a rodiny.
- Pracovní asistent poskytuje občani so zdravotným postihnutím pomoc pri výkone zamestnania a osobných potrieb počas zamestnania

## POMOC V HMOTNEJ NÚDZI

Hmotná núdza je stav, keď príjem nedosahuje životné minimum a nie je možné ho zvýšiť vlastným pričinením. Zákon v takomto prípade umožňuje získať dávku, príspevok na zdravotnú starostlivosť, aktivačný príspevok, príspevok na bývanie, ochranný príspevok.

### Hmotná núdza

Hmotná núdza je **stav**, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, si príjem **nemôžu** zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

**Praktická rada:** *Na účely zabezpečenia základných životných podmienok, ktorými sú jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie a pomoci v hmotnej núdzi rovnaké postavenie ako občan má aj cudzinec, osoba bez štátnej príslušnosti, azylant, cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, odídenec s pobytom na území Slovenskej republiky na základe povolenia príslušného orgánu a zahraničný Slovák s pobytom na území Slovenskej republiky, ak sa im pomoc neposkytuje podľa osobitných predpisov alebo podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná.*

### Posudzovanie hmotnej núdze

Fyzické osoby, ktoré sa **spoločne posudzujú** na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sú:

- manžel a manželka,
- rodičia a nezaopatrené deti žijúce s nimi v domácnosti,
- rodičia a ich deti do 25 rokov veku, ktoré nemajú príjem alebo majú príjem najviac vo výške minimálnej mzdy, žijúce s rodičmi v domácnosti, okrem detí, ktorým v čase evidencie uchádzačov o zamestnanie vznikol nárok na dávku v nezamestnanosti a detí, ktorým sa vypláca invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „deti do 25 rokov“).

Fyzické osoby sa na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi **neposudzujú spoločne, ak nežijú v domácnosti z dôvodu**, že je fyzickej osobe alebo fyzickým osobám **poskytovaná odborná pomoc** v krízovej životnej situácii a bývanie v krízovom stredisku alebo resocializačnom stredisku podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele.

**Pri posudzovaní hmotnej núdze**, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sa na účely zisťovania príjmu **započítavajú**:

- u posudzovaného občana jeho príjem a príjem jeho manžela (manželky),
- u posudzovaného občana jeho príjem, príjem jeho manžela (manželky), príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti a príjem detí do 25 rokov,
- u posudzovaných rodičov s nezaopatrenými deťmi príjem týchto rodičov, príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti a príjem detí do 25 rokov,
- u posudzovaných rodičov, ktorí sú sami nezaopatrenými deťmi, ich príjem a príjem, ktorý na ne poberá iný občan, a príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti,
- u posudzovaného nezaopatreného dieťaťa, ak žije v domácnosti s iným občanom, jeho príjem a príjem, ktorý na neho poberá tento občan.

**Za príjem** sa na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi **nepovažuje**:

- 25 % z príjmu zo závislej činnosti osôb,
- 25 % zo starobného dôchodku; dôchodcovi, ktorý získal obdobie dôchodkového poistenia viac ako 25 rokov, sa táto suma zvyšuje o 1 % priznaného starobného dôchodku za každý ďalší rok dôchodkového poistenia získaného po 25. roku dôchodkového poistenia,
- 25 % z materského,
- 25 % z invalidného dôchodku,
- 25 % zo sociálneho dôchodku,
- 25 % zo sirotského dôchodku,
- 25% vdovského alebo vdoveckého dôchodku, ak vdova alebo vdovec dovŕšil dôchodkový vek,
- prídavok na dieťa a príplatok k prídavku na dieťa alebo dávka toho istého druhu vyplatená v členskom štáte Európskej únie, v štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo vo Švajčiarskej konfederácii najviac vo výške ustanovenej zákonom o prídavku na dieťa,
- nevyhnutná okamžitá pomoc poskytnutá obcou,
- príjem z príležitostných činností, náhodné a jednorazové príjmy a príjmy získané na základe dohody o vykonaní práce do výšky dvojnásobku životného minima získané za 12 mesiacov,
- príjem žiaka strednej školy a príjem študenta vysokej školy, ktorý študuje dennou formou štúdiá získaný za 12 mesiacov, ak tento príjem neprevyšuje 1,2-násobku sumy životného minima pre plnoletú fyzickú osobu,
- štipendium,
- náhrada časti cestovných výdavkov a náhrada cestovných výdavkov uchádzača o zamestnanie,
- príspevok na náhradu cestovných výdavkov na konanie aktivít vymedzených v individuálnom akčnom pláne,
- úhrada výdavkov na stravovanie, ubytovanie a výdavky na cestovné uchádzačovi o zamestnanie, ktorému sa zabezpečuje vzdelávanie a príprava

pre trh práce,

- príspevok na služby pre rodinu s deťmi uchádzačovi o zamestnanie, ktorý sa stará o dieťa pred začatím povinnej školskej dochádzky,
- príspevok na vykonávanie absolventskej praxe,
- dávka počas vzdelávania a prípravy pre trh práce a počas prípravy na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím,
- príspevok na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie,
- 50% príspevku na aktivačnú činnosť formou dobrovoľníckej služby,
- podpora alebo príspevok poskytnuté z prostriedkov nadácií a občianskych združení, neziskových organizácií a neinvestičných fondov vrátane nepeňažného plnenia účelovo určené pre jednotlivca na posilnenie účinkov pomoci v hmotnej núdzi najviac však do výšky 12-násobku životného minima získaných v bežnom roku,
- zamestnanecká prémie a daňový bonus,
- príjem za poskytnutie údajov pre štatistiku rodinných účtov, ktoré vykonáva Štatistický úrad SR,
- odmena za produktívnu prácu žiakovi, ktorý v rámci praktického vyučovania v súlade so školským vzdelávacím programom vykonáva produktívnu prácu,
- hmotné zabezpečenie žiaka, ktoré slúži na úhradu nákladov spojených s jeho odborným vzdelávaním.

**Príjem** na účely posudzovania hmotnej núdze, zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sa **zistuje za kalendárny mesiac**, v ktorom bola podaná žiadosť o posúdenie hmotnej núdze, zabezpečenie základných životných podmienok a pomoc v hmotnej núdzi. Pritom sa prihliada na priemerný mesačný príjem za posledných 12 kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti.

**Možnosť zabezpečiť si alebo zvýšiť si príjem vlastnou prácou** na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi sa **neskúma**, ak ide o občana, ktorý:

- dosiahol vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,
- je invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,
- je osamelý rodič, ktorý sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa do 31 týždňov veku dieťaťa,
- sa osobne, celodenne a riadne stará o dieťa, ktoré je podľa posudku príslušného orgánu dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím,
- sa osobne, celodenne a riadne stará o občana, ktorý je podľa posudku príslušného orgánu občan s ťažkým zdravotným postihnutím,
- má nepriaznivý zdravotný stav, za ktorý sa na účely tohto zákona považuje choroba, porucha zdravia uznaná príslušným ošetrovujúcim lekárom trvajúca nepretržite viac ako 30 dní,
- sa zúčastňuje na resocializačných programoch, v rámci ktorých si nemôže zabezpečiť príjem vlastnou prácou.

Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, sa **nepovažujú** za občanov v hmotnej núdzi, ani keď ich príjem nedosahuje životné minimum, ak si svojím majetkom môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť v hmotnej núdzi.

Od občana a fyzických osôb, ktoré sa spoločne posudzujú, nemožno požadovať predaj alebo prenájom:

- nehnuteľnosti, ktorú užívajú na primerané trvalé bývanie,
- poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy, ktorú užívajú pre svoju potrebu,
- hnuťelnej veci, ktorá tvorí nevyhnutné vybavenie domácnosti, alebo na ktorú sa poskytla jednorazová dávka v hmotnej núdzi alebo peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia,
- osobného motorového vozidla, ktorého sú držiteľom alebo vlastníkom a:
  1. využívajú ho na individuálnu prepravu z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia alebo
  2. jeho hodnota podľa znaleckého posudku nie je vyššia ako 35-násobok sumy životného minima,
- hnuťelnej veci, ak by bol v rozpore s dobrými mravmi.

### **Uplatnenie zákonných nárokov**

Ak si občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, **neuplatnia** svoje zákonné nároky, ktorými si môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, **nepovažujú sa za občanov v hmotnej núdzi.**

Zákonnými nárokmi, ktorých uplatnením je možné zabezpečiť si základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, sú výživné, náhradné výživné, náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, dávky nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti, nároky z pracovnoprávných vzťahov, dávky výsluhového zabezpečenia a opakované štátne sociálne dávky podľa osobitných predpisov okrem prídavku na dieťa.

### **Dávka a príspevky**

Písomná žiadosť o posúdenie hmotnej núdze, zabezpečenie základných životných podmienok a pomoc v hmotnej núdzi sa podáva na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad“), podľa miesta trvalého bydliska občana. Žiadosť musí obsahovať:

- meno a priezvisko,
- rodné číslo,
- dátum narodenia, ak rodné číslo nie je pridelené a
- trvalý pobyt občana v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ktorým sa poskytujú dávka a príspevky.

### **Zákon rozlišuje:**

- dávku,
- príspevok na zdravotnú starostlivosť,
- aktivačný príspevok,
- príspevok na bývanie,
- ochranný príspevok.

### **Dávka**

Dávka patrí občanovi, ktorý je v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, na zabezpečenie základných životných podmienok. Dávka je:

- **u jednotlivca** 60,50 € mesačne,
- **u jednotlivca s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi** 115,10 € mesačne,
- **u dvojice bez detí** 105,20 € mesačne,
- **u dvojice s dieťaťom alebo najviac so štyrmi deťmi** 157,60 € mesačne,
- **u jednotlivca s viac ako štyrmi deťmi** 168,20 € mesačne,
- **u dvojice s viac ako štyrmi deťmi** 212,30 € mesačne.

Ak je občan v hmotnej núdzi alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, **tehotná žena**, dávka sa zvyšuje o 13,50 € mesačne. Táto dávka patrí tehotnej žene od začiatku štvrtého mesiaca tehotenstva, **ak preukáže** svoje tehotenstvo tehotenským preukazom a počas tehotenstva pravidelne navštevuje tehotenskú poradňu.

Dávka je aj 13,50 € mesačne u občana alebo fyzickej osoby, ktorá sa s občanom spoločne posudzuje na účely posudzovania hmotnej núdze, ak je **rodičom dieťaťa do 1 roku veku**.

Výška dávky a príspevkov sa zvýši o dávku podľa predchádzajúceho odseku, ak je občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzuje, rodičom dieťaťa do jedného roku veku a tento rodič preukáže potvrdením príslušného pediatra, že sa s týmto dieťaťom **zúčastňuje na preventívnych prehliadkach u pediatra** podľa osobitného predpisu.

Ak občan alebo fyzická osoba, ktorá sa s občanom spoločne posudzuje na účely posudzovania hmotnej núdze, je rodičom dieťaťa do jedného roku veku a tento rodič preukáže potvrdením pediatra, že sa s týmto dieťaťom zúčastňuje na preventívnych prehliadkach u pediatra a mal bezprostredne pred narodením tohto dieťaťa zabezpečené základné životné podmienky a poskytovanú pomoc v hmotnej núdzi, patrí mu dávka vo výške 13,50 €.

Dávka určená podľa predchádzajúcich odsekov patrí **len jednému z rodičov bez ohľadu na počet detí do jedného roku veku**.

Dávka je aj 17,20 € mesačne **pre dieťa** na účely zabezpečenia jeho základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi, ak toto dieťa plní povinnú školskú dochádzku. Výška dávky a príspevkov sa teda zvýši o túto dávku. Táto dávka sa poskytuje od začiatku školského roka v období školského vyučovania a školských

prázdnin (a aj pri formách osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky, ak sa tieto osobitné spôsoby plnenia školskej dochádzky vykonávajú na území SR ako povinná školská dochádzka). Táto dávka ale nepatrí, ak príslušný orgán rozhodol o zastavení výplaty prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa.

### **Príspevok na zdravotnú starostlivosť**

Príspevok na zdravotnú starostlivosť patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, na výdavky spojené s úhradou za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ak splnili podmienky nároku na dávku. Príspevok je **2 € mesačne**.

### **Aktivačný príspevok**

Aktivačný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej fyzickej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, na podporu získania, udržania alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností alebo pracovných návykov na účely pracovného uplatnenia počas pomoci v hmotnej núdzi, ak splnili podmienky nároku na dávku. Aktivačný príspevok je **63,07 € mesačne**.

**Občan v hmotnej núdzi, ktorý je zamestnaný**, má nárok na aktivačný príspevok, ak:

- si zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia; toto neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (\*),
- sa zúčastňuje na vzdelávaní a príprave pre trh práce uskutočňovaných v rámci projektov schválených Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, alebo
- sa zúčastňuje na vykonávaní menších obecných služieb uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

**Občan v hmotnej núdzi, ktorý je v evidencii uchádzačov o zamestnanie**, má nárok na aktivačný príspevok, ak:

- si zvyšuje kvalifikáciu formou štúdia popri zamestnaní, kombinovaného štúdia a štúdia jednotlivých vyučovacích predmetov alebo formou externého štúdia; toto neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (\*),
- sa zúčastňuje na vzdelávaní a príprave pre trh práce uskutočňovaných v rámci projektov schválených ministerstvom, ústredím alebo úradom podľa osobitného predpisu, alebo
- sa zúčastňuje na vykonávaní menších obecných služieb uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

Občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca rodičovský príspevok má nárok na aktivačný príspevok, ak študuje na strednej škole alebo na vysokej škole; to neplatí, ak občan získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa (\*).

Aktivačný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi počas výkonu uvedených aktivít.

Aktivačný príspevok patrí **občanovi v hmotnej núdzi**:

- počas zvyšovania kvalifikácie štúdiom podľa hore uvedených prípadov označených **symbolom (\*)**,
- počas jedného vzdelávania a prípravy pre trh práce evidovaného uchádzača o zamestnanie v roku, po celý čas jeho trvania,
- počas vykonávania menších obecných služieb uskutočňovaných na základe dohody s úradom alebo obcou.

**Nárok** na aktivačný príspevok **zaniká**, ak:

- občan v hmotnej núdzi je vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie pre nespoluprácu,
- úrad alebo obec zistí, že občan v hmotnej núdzi nevykonáva aktivity, ktoré sú podmienkou na vznik nároku na aktivačný príspevok.

Aktivačný príspevok vo výške 63,07 € mesačne patrí najviac 6 mesiacov dlhodobo nezamestnanému občanovi, ktorý sa zamestná a pred nástupom do zamestnania mal zabezpečené základné životné podmienky a poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi a jeho príjem zo závislej činnosti je najmenej na úrovni minimálnej mzdy, najviac však na úrovni trojnásobku minimálnej mzdy.

Aktivačný príspevok vo výške 63,07 € mesačne patrí najviac 6 mesiacov dlhodobo nezamestnanému občanovi, ktorý začne vykonávať samostatne zárobkovú činnosť a pred začatím tejto činnosti mal zabezpečené základné životné podmienky a poskytnutú pomoc v hmotnej núdzi.

**Praktická rada:** Ak vznikne nárok na aktivačný príspevok podľa predchádzajúcich 2 odsekov, nevzniká nárok na aktivačný príspevok uvedený hore. Pre aktivačné príspevky uvedené v predchádzajúcich 2 odsekoch platí z hľadiska zániku nároku to isté, ako je uvedené nad týmito odsekmi.

Aktivačný príspevok nepatrí občanovi v hmotnej núdzi alebo fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, ak im patria vymedzené príspevky podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.

### **Príspevok na bývanie**

Príspevok na bývanie patrí občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, na úhradu nákladov spojených s bývaním na pomoc v hmotnej núdzi, ak splnili podmienky nároku na dávku. Príspevok na bývanie je:

- **55,80** € mesačne, ak ide o jedného občana v hmotnej núdzi,
- **89,20** € mesačne, ak ide o občana v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú.

**Za bývanie sa** na účely príspevku na bývanie **považuje aj** bývanie spojené s poskytovaním starostlivosti v zariadení sociálnych služieb **celoročne a bývanie** v byte alebo v rodinnom dome, v ktorom má občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, **právo doživotného užívania**.

### Podmienky pre vznik nároku

Občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, majú nárok na príspevok na bývanie, ak občan v hmotnej núdzi alebo niektorá z fyzických osôb, ktorá sa s ním spoločne posudzuje:

- je vlastníkom bytu, vlastníkom rodinného domu, nájomcom bytu alebo nájomcom rodinného domu alebo nájomcom obytnej miestnosti v zariadení určenom na trvalé bývanie a
- uhrádza náklady spojené s bývaním a predloží doklad o zaplatení týchto nákladov za predchádzajúcich 6 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov alebo preukáže uznanie dlhu a dohodu o splátkach v prípade, že má nedoplatky spojené s úhradou nákladov spojených s bývaním.

**Praktická rada:** To znamená, že občan, ktorý chce získať príspevok na bývanie, musí úradu preukázať, že vlastní alebo má v prenájme dom, byt, stačí aj obytná miestnosť a vie predložiť potvrdenia o tom, že uhrádza náklady spojené s bývaním alebo aspoň dohodu o ich splátkach. Preto prílohou k žiadosti o poskytnutie príspevku na bývanie je potvrdenie o úhrade za služby poskytované s užívaním bytu, o zaplatení nájomného, v prípade, že byt máte prenajatý, potvrdenie o zaplatení dane z nehnuteľnosti a potvrdenie o tom, že platíte preddavky do fondu prevádzky, údržby a opráv.

**Podmienky nároku** na príspevok na bývanie sa **prehodnocujú raz za 6** po sebe nasledujúcich kalendárnych **mesiacov**. Nárok na príspevok na bývanie **zaniká**, ak úrad alebo obec zistí, že občan v hmotnej núdzi **nespláca uznaný dlh**.

Všetky hore uvedené podmienky sa **nepoužívajú**, ak občan v hmotnej núdzi alebo niektorá z fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú:

- **je poberateľom starobného dôchodku**; to platí aj vtedy, ak ide o poberateľa inej dôchodkovej dávky alebo sociálneho dôchodku, ktorý dovŕšil 62 rokov veku
- alebo, ak sa niekto z týchto osôb
- poskytuje starostlivosť v zariadení sociálnych služieb celoročne s poskytovateľom bývania.

**Praktická rada:** Predchádzajúci odsek v praxi znamená to, že uvedené osoby nemusia spĺňať podmienky tu uvedené a majú nárok na príspevok na bývanie – teda aj v prípade, keď nespĺňajú podmienku nájmu alebo vlastníctva bytu alebo rodinného domu a aj keď neuhrádzajú náklady spojené s bývaním (a ak sú zároveň občanmi v hmotnej núdzi).

### Ochranný príspevok

Ochranný príspevok patrí občanovi v hmotnej núdzi a každej osobe, ktorá sa s ním spoločne posudzuje, ak si nemôžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi a splnili podmienky na vznik nároku na dávku. Ochranný príspevok je **63,07 € mesačne**.

Ochranný príspevok nepatrí občanovi v hmotnej núdzi alebo fyzickým osobám,



ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ak im patrí aktivačný príspevok.

### **Jednorazová dávka v hmotnej núdzi**

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, ktorým sa vypláca dávka a príspevky najmä na úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie, základné vybavenie domácnosti, zakúpenie školských potrieb pre nezaošpatrené dieťa a na mimoriadne liečebné náklady. Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima.

### **Určenie výšky dávky a príspevkov**

Výška dávky a príspevkov sa určí ako rozdiel medzi hore uvedenými sumami a príjmom. Ak výška dávky a príspevkov je nižšia ako 1 €, dávka a príspevky sa nevyplácajú; to neplatí pre dávku 13,50 € (pozri hore; netýka sa to však dávky závislej na návštevách pediatra) a 17,20 € (pozri hore). Hore uvedené sumy môže upraviť k 1. septembru kalendárneho roka vláda Slovenskej republiky nariadením.

### **Formy a spôsob poskytovania dávky a príspevkov a ich financovanie**

Dávka a príspevky sa poskytujú v peňažnej forme, vecnej forme alebo v kombinovanej forme. Aktivačný príspevok sa poskytuje len v peňažnej forme.

Dávka vo vecnej forme je jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie a prístrešie.

### **Osobitný príjemca**

Osobitný príjemca je **obec** alebo, ak je to odôvodnené, **iná právnická osoba alebo fyzická osoba**. Osobitného príjemcu určuje rozhodnutím úrad. Ak osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky vo vecnej forme, je povinný ich poskytovať za cenu obvyklú a na mieste dostupnom občanovi v hmotnej núdzi.

Úrad určí osobitného príjemcu, **ak** sa doterajšou výplatoú dávky a príspevkov nedosiahol alebo zrejme nedosiahne účel, na ktorý sú dávka a príspevky určené. Úrad určí osobitného príjemcu po jeho predchádzajúcom súhlase. Úrad uvoľní osobitného príjemcu, ak pominuli dôvody na jeho určenie.

Osobitný príjemca zabezpečuje dávku a príspevky **v peňažnej forme alebo vo vecnej forme** a je povinný ich použiť **len na prospech občana** v hmotnej núdzi a fyzických osôb, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú.

**Úrad dohliada**, ako ním určený osobitný príjemca plní svoje povinnosti. Ak si osobitný príjemca neplní svoje povinnosti, úrad ho uvoľní z funkcie osobitného príjemcu a určí iného osobitného príjemcu.

### **Pôsobnosť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny**

Úrad, okrem iného, rozhoduje

1. o hmotnej núdzi, zabezpečení základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi dávkou a príspevkami,
2. o vrátení neprávom vyplatenej dávky a príspevkov,
3. o zvýšení a znížení dávky a príspevkov,
4. o preddavkovom priznaní niektorých dávok a príspevkov,
5. o odňatí a zastavení výplaty dávky a príspevkov poskytovaných preddavkovo,
6. o doplatení a vrátení dávky a príspevkov poskytovaných preddavkovo,
7. o odňatí a zastavení výplaty dávky a príspevkov,
8. o zastavení výplaty dávky a príspevkov,
9. o obnovení výplaty dávky a príspevkov,
10. o priznaní, odňatí a zastavení výplaty, zastavení výplaty alebo obnovení výplaty niektorých dávok a aktivačného príspevku,
11. o dodatočnom priznaní, zvýšení, znížení alebo doplatení dávky a príspevkov,
12. o zastavení príspevkov na šesť mesiacov,
13. o určení a uvoľnení osobitného príjemcu dávky a príspevkov.

### **Pôsobnosť obce**

Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti

1. rozhoduje o jednorazovej dávke v hmotnej núdzi,
2. vykonáva poradenstvo pri zabezpečení základných životných podmienok a pri pomoci v hmotnej núdzi.

## **KOMPENZÁCIA SOCIÁLNYCH DÔSLEDKOV ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA**

Ťažké zdravotné postihnutie prináša postihnutej osobe nie len zdravotné problémy, ale aj s nimi spojené znevýhodnenia v sociálnej oblasti, ktoré sa štát snaží rôznymi spôsobmi kompenzovať.

**Kompenzácia** sociálneho dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia (ďalej len „kompenzácia“) je zmiernenie alebo prekonanie sociálneho dôsledku ťažkého zdravotného postihnutia poskytovaním **peňažných príspevkov** na kompenzáciu alebo poskytovaním **sociálnych služieb**.

**Ťažké zdravotné postihnutie** je zdravotné postihnutie s **mierou funkčnej poruchy** najmenej **50%**. Funkčnou poruchou sa rozumie nedostatok telesných, zmyslových alebo duševných schopností fyzickej osoby, ktorý z hľadiska predpokladaného vývoja zdravotného postihnutia bude trvať dlhšie ako 12 mesiacov.

Za **sociálny dôsledok ťažkého zdravotného postihnutia** sa považuje znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ťažkého zdravotného postihnutia v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok a ktoré nie je schopná z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia prekonať sama.

Sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia sa kompenzujú **v oblasti:**

- mobility a orientácie,
- komunikácie,
- zvýšených výdavkov,
- sebaobsluhy.

**V oblasti mobility a orientácie** sa kompenzuje znížená pohybová alebo orientačná schopnosť s cieľom zmierniť alebo prekonať znevýhodnenia v prístupe k veciam osobnej potreby a k stavbám a uľahčiť orientáciu a premiestňovanie sa.

**V oblasti komunikácie** sa kompenzuje narušená schopnosť komunikácie s cieľom umožniť osobe styk so spoločenským prostredím a sprístupniť jej informácie.

**V oblasti zvýšených výdavkov** sa kompenzujú zvýšené výdavky na diétne stravovanie a zvýšené výdavky súvisiace s hygienou alebo opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla a so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom. Účelom tejto kompenzácie je zmierniť dôsledky pravidelných zvýšených výdavkov spojených s ťažkým zdravotným postihnutím fyzickej osoby.

**V oblasti sebaobsluhy** sa kompenzuje obmedzená schopnosť sebaobsluhy alebo jej strata s cieľom poskytnúť osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pomoc pri úkonoch sebaobsluhy. Ide o prípady keď si osoba v dôsledku poškodenia alebo straty telesných, zmyslových alebo duševných funkcií nemôže sama zabezpečiť úkony sebaobsluhy, úkony starostlivosti o svoju domácnosť alebo realizovať základné sociálne aktivity.

## **PEŇAŽNÉ PRÍSPEVKY NA KOMPENZÁCIU SOCIÁLNYCH DÔSLEDKOV ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA**

Ťažko zdravotne postihnuté osoby majú možnosť požiadať o niektorý z príspevkov poskytovaných na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. V tejto agende nájdete stručný popis jednotlivých príspevkov a ďalšie užitočné informácie.

Medzi **peňažné príspevky na kompenzáciu** sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia zaraďujeme:

- peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- peňažný príspevok na kúpu pomôcky,
- peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky,
- peňažný príspevok na úpravu pomôcky,
- peňažný príspevok na opravu pomôcky,

- peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia,
- peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla,
- peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla,
- peňažný príspevok na prepravu,
- peňažný príspevok na úpravu bytu,
- peňažný príspevok na úpravu rodinného domu,
- peňažný príspevok na úpravu garáže
- peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov,
- peňažný príspevok na opatrovanie.

Peňažné príspevky na osobnú asistenciu, prepravu, kompenzáciu zvýšených výdavkov a na opatrovanie sa poskytujú **opakovane**, ostatné peňažné príspevky sú **jednorazové**.

**Príspevok na osobnú asistenciu** je možné poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku pri stanovenejších činnostiach odkázaná na pomoc osobného asistenta. Ide napr. o asistenciu pri osobnej hygiene, podávaní liekov, príprave stravy, obliekaní, nakupovaní atď.. Tento príspevok sa vypláca mesačne na základe predloženého výkazu o odpracovaných hodinách osobnej asistencie za predchádzajúci kalendárny mesiac, a to buď fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo na základe jej písomného súhlasu agentúre osobnej asistencie, ktorá odmenu následne vyplatí osobnému asistentovi. Sadzba **na jednu hodinu** osobnej asistencie na účely výpočtu výšky peňažného príspevku na osobnú asistenciu je **1, 39% sumy životného minima** pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

**Peňažný príspevok na kúpu pomôcky**, na **výcvik používania** pomôcky a na **úpravu** pomôcky možno poskytnúť osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku na pomôcku odkázaná. Zoznam pomôcok, na ktoré je možné príspevok poskytnúť a maximálne zohľadňované sumy z ceny týchto pomôcok ustanovuje opatrenie MPSVAR č. 7/2009 Z. z.. Výška príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny pomôcky a príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, maximálne je **8 630,42 €**.

Pokiaľ si pomôcka alebo jej úprava vyžaduje opravu, možno osobe poskytnúť **peňažný príspevok na opravu pomôcky**. Ak je tento príspevok určený na opravu úpravy osobného motorového vozidla, možno ho poskytnúť len fyzickej osobe, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom a na úpravu osobného motorového vozidla. Výška príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny opravy pomôcky a príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na zdvíhacie zariadenie, možno poskytnúť **peňažný príspevok na kúpu zdvíhacieho zariadenia**, ak sa jej toto zariadenie neposkytuje ani nepožičiava na základe verejného zdravotného poistenia. Výška príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny zdvíhacieho zariadenia a príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, najviac však v sume **11 617,88 €**.

Fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť **peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla**. O tento príspevok treba požiadať do konca kalendárneho roka, v ktorom osoba dovŕši **65 rokov** veku a kupované vozidlo nesmie byť staršie ako **5 rokov**. Žiadateľ musí preukázať, že bude vozidlo dostatočne často využívať napr. na dopravu do zamestnania, zariadenia sociálnych služieb, školského zariadenia a podobne. Výška príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny osobného motorového vozidla a príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, cena osobného motorového vozidla sa však zohľadňuje najviac v sume 13 277,57 €. Peňažný príspevok je najviac **6 638,79 €**, v prípade vozidla s automatickou prevodovkou najviac **8 298,48 €**.

Pokiaľ je osoba podľa komplexného posudku odkázaná aj na úpravu osobného motorového vozidla, ktorá jej umožní toto vozidlo viesť, alebo umožní toto vozidlo využívať na účely jej prepravy, je tu možnosť poskytnúť **peňažný príspevok na úpravu osobného motorového vozidla**. Výška tohto príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny úpravy a príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, najviac je však možné poskytnúť **6 638,79 €**.

Fyzickej osobe, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, a nie je vlastníkom ani držiteľom tohto vozidla, možno poskytnúť **príspevok na prepravu** zabezpečovanú osobou, ktorá má oprávnenie na vykonávanie prepravy, obcou alebo registrovaným subjektom podľa zákona o sociálnych službách. Výška peňažného príspevku na prepravu sa určuje percentuálnou sadzbou v závislosti od preukázaných nákladov na prepravu a od príjmu fyzickej osoby, mesačne je však najviac vo výške **51,02% sumy životného minima** pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na úpravu bytu, rodinného domu alebo garáže, možno poskytnúť **peňažný príspevok na úpravu bytu**, peňažný príspevok na úpravu **rodinného domu** alebo peňažný príspevok na úpravu **garáže** s cieľom dosiahnuť ich bezbariérovosť a zvýšiť schopnosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím premiestňovať sa, orientovať sa, dorozumievať sa alebo zabezpečiť si sebaobsľuhu. Výška peňažného príspevku sa určí percentuálnou sadzbou v závislosti od ceny potrebnej úpravy, pričom maximálne zohľadňované sumy pre jednotlivé stavebné práce a materiály sú ustanovené v opatrení MPSVAR č. 6/2009 Z. z..

Fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na kompenzáciu zvýšených výdavkov, možno poskytnúť **peňažný príspevok na zvýšené výdavky** na diétne stravovanie, výdavky súvisiace s hygienou alebo s opotrebovaním šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia, so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla a so starostlivosťou o psa so špeciálnym výcvikom. Odkázanosť na každé zvýšenie uvedených výdavkov sa posudzuje samostatne. Tento príspevok **nemožno**

**poskytnúť, ak príjem fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím je vyšší ako trojnásobok sumy životného minima** pre jednu plnoletú fyzickú osobu.

Ak fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím staršiu ako šesť rokov, ktorá je podľa komplexného posudku odkázaná na opatrovanie, opatruje iná fyzická osoba, možno fyzickej **osobe, ktorá opatruje**, poskytnúť peňažný **príspevok na opatrovanie**. Osobou, ktorá opatruje, môže byť manžel, manželka, rodič alebo osoba, ktorá prevzala dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, súdom ustanovený opatrovník, dieťa, starý rodič, vnuk, vnučka, súrodenec, nevesta, zať, svokor, svokra, švagor, švagriná, neter, synovec, alebo aj iná osoba, ktorá býva s postihnutým. Peňažný príspevok na opatrovanie možno poskytnúť len jednej z uvedených osôb. Jeho výška je mesačne **111,32% sumy životného minima** pre jednu plnoletú fyzickú osobu pri opatrovaní jednej osoby a **148,42% sumy životného minima** pre jednu plnoletú fyzickú osobu pri opatrovaní dvoch alebo viacerých osôb. Existuje ale viacero výnimiek, kedy sú sumy príspevku upravené inak.

#### **Vznik a zánik nároku na peňažný príspevok**

**Nárok** na peňažný príspevok na kompenzáciu a nárok na jeho výplatu **vzniká právoplatným rozhodnutím** príslušného orgánu, ktorým je **úrad práce, sociálnych vecí a rodiny**, o jeho priznaní.

Príspevok sa **prizná a vypláca od** prvého dňa kalendárneho mesiaca, v ktorom sa začalo konanie o peňažnom príspevku na kompenzáciu, a to za celý kalendárny mesiac, aj vtedy, keď podmienky nároku boli splnené len za časť kalendárneho mesiaca. Opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu sa vypláca mesačne pozadu.

Opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu sa **odníme a jeho výplata sa zastaví, ak** sa zistí, že sa poskytol neprávom alebo jeho poskytovanie prestalo plniť svoj účel.

Peňažný príspevok na osobnú asistenciu a peňažný príspevok na opatrovanie sa odníme a jeho výplata sa zastaví **aj vtedy, ak** príslušný orgán zistí **nedostatky závažného charakteru týkajúce sa kvality a rozsahu pomoci** vykonávanej pre fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím.

Ak sa **zmenia skutočnosti** rozhodujúce na trvanie nároku na opakovaný peňažný príspevok na kompenzáciu alebo na jeho výplatu, tento príspevok sa odníme, jeho výplata sa zastaví, prípadne sa jeho výška zvýši alebo zníži.

Nárok na výplatu opakovaného peňažného príspevku na kompenzáciu alebo jeho časti vo všeobecnosti **zaniká uplynutím troch rokov** odo dňa, za ktorý patril.

# ŽIADOSŤ O PRIZNANIE PRÍSPEVKU NA KOMPENZÁCIU ŤAŽKÉHO ZDRAVOTNÉHO POSTIHNUTIA

V tejto agende nájdete dôležité informácie o tom, kto môže požiadať o priznanie peňažného príspevku na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia, čo musí žiadosť obsahovať a čo je k nej nutné priložiť.

Osoba, ktorá má záujem o peňažný príspevok na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, musí podať **písomnú žiadosť o priznanie** tohto príspevku. Žiadosť na príslušný **úrad práce, sociálnych vecí a rodiny** podáva ťažko zdravotne postihnutá osoba, prípadne za dieťa jeho rodič alebo osoba, ktorej bolo zverené do osobnej starostlivosti.

Ak niekto vzhľadom na svoj zdravotný stav **nemôže sám podať** žiadosť o priznanie peňažného príspevku alebo oznámiť alebo preukázať rozhodujúce skutočnosti, môže to urobiť **v jeho mene a s jeho súhlasom a na základe potvrdenia lekára aj iná fyzická osoba**, ak je spôsobilá na právne úkony.

## Žiadosť musí obsahovať:

- meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá žiada o priznanie peňažného príspevku na kompenzáciu,
- dátum jej narodenia,
- adresu jej trvalého pobytu alebo prechodného pobytu,
- doklad o tom, že ide o občana SR, ktorý má na území SR trvalý alebo prechodný pobyt alebo o cudzinca, ktorý spĺňa stanovené podmienky (pozri nižšie),
- rodné číslo, ak je pridelené,
- lekársky nález.

O peňažný príspevok na kompenzáciu môžu okrem slovenských občanov požiadať aj títo **cudzinci**:

- cudzinec, ktorý je občanom členského štátu Európskej únie, štátu, ktorý je zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a Švajčiarskej konfederácie (ďalej len "*Európsky hospodársky priestor*") a ktorý má registrovaný trvalý pobyt na území SR a je zamestnaný alebo študuje na štátom uznannej škole na území SR,
- cudzinec, ktorý je občanom štátu Európskeho hospodárskeho priestoru a ktorý má registrovaný trvalý pobyt na neobmedzený čas na území SR a jeho rodinný príslušník, ktorý má povolenie na trvalý pobyt na území SR,
- cudzinec, ktorý je rodinný príslušník občana SR s trvalým pobytom na území SR a ktorý má povolenie na trvalý pobyt na území SR,
- cudzinec, ktorý nie je občanom štátu Európskeho hospodárskeho priestoru a ktorého práva na kompenzáciu zaručuje medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná a ktorá bola uverejnená v Zbierke zákonov,
- cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Žiadosť o priznanie peňažného príspevku na kompenzáciu musí obsahovať **aj potvrdenie o príjme za predchádzajúci kalendárny rok** pred podaním žiadosti a **vyhlásenie o majetku** fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Žiadosť o priznanie peňažného príspevku na opatrovanie musí obsahovať **aj potvrdenie o príjme** fyzickej osoby zo zamestnania **za kalendárny mesiac**, v ktorom bola podaná žiadosť.

Na výzvu príslušného orgánu je fyzická osoba povinná predložiť aj **iné doklady**, ktoré sú podkladom na rozhodnutie.

V žiadosti fyzická osoba **uvedie druh peňažného príspevku** na kompenzáciu, o ktorý žiada a **odôvodnenie** žiadosti.

K žiadosti sa predkladá **aj potvrdenie o príjme fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú spoločne** s jej príjmom. Pri rozhodovaní o priznaní peňažného príspevku na kompenzáciu sa spoločne posudzujú tieto príjmy:

- u posudzovanej fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím jej príjem a príjem jej manžela alebo manželky,
- u rodičov s nezaopatreným dieťaťom príjmy týchto rodičov a príjem nezaopatreného dieťaťa žijúceho s nimi v domácnosti,
- u rodičov, ktorí sú sami nezaopatrenými deťmi, ich príjmy a príjmy, ktoré na nich poberá iná fyzická osoba a príjem nezaopatrených detí žijúcich s nimi v domácnosti,
- u nezaopatreného dieťaťa jeho príjem a príjem jeho rodičov, ak s ním žijú v domácnosti (ak toto dieťa žije v domácnosti len s jedným rodičom, s inou fyzickou osobou alebo samostatne, posudzuje sa príjem dieťaťa, príjem rodiča a príjem, ktorý na dieťa poberá iná fyzická osoba),
- u *zaopatreného nepnoletého dieťaťa jeho príjem.*

**Praktická rada:** *Vzor žiadosti o priznanie príspevku, vzor vyhlásenia o majetku a ďalšie potrebné tlačivá nájdete na stránke Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny.*

## **SOCIÁLNE SLUŽBY PRE ĽUDÍ S NEPRIAZNIVÝM ZDRAVOTNÝM STAVOM A DŮCHODCOV**

Dôležitým druhom sociálnych služieb sú sociálne služby pre ľudí s nepriaznivým zdravotným stavom a dôchodcov. Sú poskytované v rôznych zariadeniach, ale aj v podobe ďalších sociálnych služieb.

Medzi sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého **zdravotného postihnutia, nepriazniveho zdravotného stavu** alebo z dôvodu dovŕšenia **dôchodkového veku** patrí:

- poskytovanie sociálnej služby **v zariadení** pre osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby a pre osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek:
  1. zariadenie podporovaného bývania,



2. zariadenie pre seniorov,
  3. zariadenie opatrovateľskej služby,
  4. rehabilitačné stredisko,
  5. domov sociálnych služieb,
  6. špecializované zariadenie,
  7. denný stacionár,
- opatrovateľská služba,
  - prepravná služba,
  - sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
  - tlmočnická služba,
  - sprostredkovanie tlmočnickej služby,
  - sprostredkovanie osobnej asistencie a
  - požičiavanie pomôcok.

### **Konanie o odkázanosti**

**Konanie o odkázanosti na sociálnu službu** v zariadení podporovaného bývania, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb, v špecializovanom zariadení a v dennom stacionári a **konanie o odkázanosti na opatrovateľskú službu** sa **začína na základe písomnej žiadosti osoby** alebo rodiča maloletého dieťaťa alebo osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu o **posúdenie odkázanosti na sociálnu službu** alebo na podnet orgánu, ktorý je príslušný rozhodovať o odkázanosti na sociálnu službu.

**Žiadosť o posúdenie odkázanosti** na opatrovateľskú službu, na prepravnú službu, na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári sa **podáva obci**.

**Žiadosť o posúdenie odkázanosti** na sociálnu službu v zariadení podporovaného bývania, v rehabilitačnom stredisku, v domove sociálnych služieb a v špecializovanom zariadení sa podáva **vyššiemu územnému celku**.

**Miestna príslušnosť** obce a vyššieho územného celku sa spravuje **podľa miesta trvalého pobytu osoby**, ktorej odkázanosť na sociálnu službu sa posudzuje.

### **Posudková činnosť**

Posudkovou činnosťou sa **zisťuje odkázanosť** osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom **na sociálnu službu v zariadení** pre osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej osoby a **na opatrovateľskú službu**. Rozlišujeme **lekársku** posudkovú činnosť a **sociálnu** posudkovú činnosť.

**Lekárska posudková činnosť** je hodnotenie a posudzovanie zdravotného stavu osoby a zmien jej zdravotného stavu, ktoré vykonáva tzv. posudzujúci lekár. Vychádza pri tom z lekárskeho nálezu vypracovaného lekárom, s ktorým má posudzovaná osoba uzatvorenú dohodu o poskytovaní zdravotnej starost-

livosti. **Posudzujúci lekár vypracuje lekársky posudok**, ktorý obsahuje stupeň odkázanosti osoby na pomoc inej osoby a termín opätovného posúdenia jej zdravotného stavu. Osoba je **odkázaná** na pomoc inej osoby, ak jej **stupeň odkázanosti je II až VI**.

**Sociálna posudková činnosť zahŕňa** posudzovanie individuálnych predpokladov osoby, jej rodinného prostredia a prostredia, ktoré ovplyvňuje jej začlenenie do spoločnosti. **Výsledkom** sociálnej posudkovej činnosti **je sociálny posudok**, ktorý **obsahuje znevýhodnenia** osoby s ťažkým zdravotným postihnutím alebo s nepriaznivým zdravotným stavom v oblasti sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách, **v porovnaní s osobou rovnakého veku a pohlavia bez zdravotného postihnutia** alebo bez nepriaznivého zdravotného stavu.

Na základe lekárskeho posudku a sociálneho posudku sa **vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu**, ktorý obsahuje:

- stupeň odkázanosti osoby na pomoc inej osoby,
- znevýhodnenie osoby v oblasti sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách,
- návrh druhu sociálnej služby,
- určenie termínu opätovného posúdenia zdravotného stavu.

## **SOCIÁLNE SLUŽBY V ZARIADENIACH URČENÝCH OSOBÁM ODKÁZANÝM NA POMOC INÝCH A DŮCHODCOM**

Ľudia odkázaní na pomoc iných a dôchodcovia majú možnosť využiť rozličné sociálne služby, ktoré im môžu pomôcť v ich nepriaznivej situácii. V tejto agende sa dočítate o viacerých zariadeniach, v ktorých sa tieto služby poskytujú.

Medzi zariadenia **pre ľudí odkázaných na pomoc inej osoby a pre ľudí, ktorí dovŕšili dôchodkový vek** patrí:

- zariadenie podporovaného bývania,
- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- rehabilitačné stredisko,
- domov sociálnych služieb,
- špecializované zariadenie a
- denný stacionár.

### **Zariadenie podporovaného bývania**

Zariadenie podporovaného bývania je určené pre ľudí, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby, ak sú **odkázaní na dohľad, pod ktorým sú schopní viesť samostatný život**. Takýto dohľad predstavuje **usmerňovanie a monitorovanie**

pri zabezpečovaní sebaobslužných úkonov, úkonov starostlivosti o svoju domácnosť v rámci zariadenia a základných sociálnych aktivít.

**Rozsah dohľadu** poskytovaného v zariadení podporovaného bývania sa určuje **v hodinách alebo súhrnom úkonov**, pri ktorých osoba potrebuje dohľad.

V zariadení podporovaného bývania sa okrem dohľadu:

- **poskytuje** ubytovanie, sociálne poradenstvo a pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- utvárajú podmienky na **prípravu stravy** a
- vykonáva **sociálna rehabilitácia**.

#### **Zariadenie pre seniorov (domov dôchodcov)**

Zariadenie pre seniorov je zariadenie pre osoby, ktoré dovŕšili **dôchodkový vek** a sú **odkázané na pomoc** inej osoby **alebo** poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebujú **z iných vážnych dôvodov**.

V zariadení pre seniorov sa:

- **poskytuje** pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva a osobné vybavenie,
- **utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí** a
- **zabezpečuje záujmová činnosť**.

#### **Zariadenie opatrovateľskej služby**

V zariadení opatrovateľskej služby sa **na určitý čas** poskytuje sociálna služba **plnoletej osobe**, ktorá **je odkázaná** na pomoc inej osoby, **ak jej nemožno poskytnúť opatrovateľskú službu**.

V zariadení opatrovateľskej služby sa:

- **poskytuje** pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva a
- **utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí**.

#### **Rehabilitačné stredisko**

V rehabilitačnom stredisku sa poskytuje sociálna služba **ľuďom, ktorí sú odkázaní na pomoc** inej osoby, **slabozrakým, nepočujúcim** a ľuďom, ktorí majú **ťažkú obojstrannú nedoslýchavosť**.

V rehabilitačnom stredisku sa **poskytuje**:

- sociálna rehabilitácia,
- sociálne poradenstvo,
- pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby,
- ubytovanie,
- stravovanie,
- pranie, upratovanie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva.

**Ak** sa v rehabilitačnom stredisku poskytuje **ambulantná sociálna služba**, zariadenie **nie je povinné poskytovať** stravovanie, ubytovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva.

**Ak** sa v rehabilitačnom stredisku poskytuje **pobytová sociálna služba**, možno ju poskytovať **len na určitý čas**.

**Sociálne poradenstvo** sa v rehabilitačnom stredisku poskytuje **aj rodine alebo inej osobe, ktorá zabezpečuje pomoc** osobe odkázanej na pomoc **v domácom prostredí**, na účel spolupráce pri sociálnej rehabilitácii.

### **Domov sociálnych služieb**

V domove sociálnych služieb sa poskytuje sociálna služba **osobe, ktorá je odkázaná na pomoc** inej osoby a jej **stupeň odkázanosti je najmenej V**, alebo osobe, ktorá je **nevidiaca alebo prakticky nevidiaca** a jej **stupeň odkázanosti je najmenej III**.

V domove sociálnych služieb sa:

- **poskytuje** pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie a vreckové a vecné dary dieťaťu s nariadenou ústavnou starostlivosťou, ktorému sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba,
- zabezpečuje **pracovná terapia a záujmová činnosť** a
- utvárajú podmienky na **vzdelávanie** a **úschovu cenných vecí**.

**Deťom** sa v domove sociálnych služieb poskytuje **aj výchova**. Ak ide o domov sociálnych služieb pre plnoleté osoby, neutvárajú sa v ňom podmienky na vzdelávanie.

### **Špecializované zariadenie**

Špecializované zariadenie je určené **pre osoby, ktorých stupeň odkázanosti na pomoc inej osoby je najmenej V a majú zdravotné postihnutie**, a to najmä Parkinsonovu chorobu, Alzheimerovu chorobu, pervazívnu vývinovú poruchu, sklerózu multiplex, schizofréniu, demenciu rôzneho typu etiológie, hluchoslepotu alebo AIDS.

V špecializovanom zariadení sa:

- **poskytuje** pomoc pri odkázanosti na pomoc inej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ošetrovateľská starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, vreckové a vecné dary dieťaťu s nariadenou ústavnou starostlivosťou, ktorému sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba,
- zabezpečuje **pracovná terapia a záujmová činnosť** a
- utvárajú podmienky na **vzdelávanie** a **úschovu cenných vecí**.

Podmienky na vzdelávanie sa neutvárajú, ak ide o špecializované zariadenie pre plnoleté osoby.

### Denný stacionár

Denný stacionár je zariadenie, v ktorom sa poskytuje sociálna služba ľuďom, ktorí sú odkázaní na pomoc inej osoby a **na sociálnu službu v zariadení sú odkázaní len na určitý čas počas dňa.**

V dennom stacionári sa:

- **poskytuje pomoc** pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, **sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia a stravovanie** a
- zabezpečuje **pracovná terapia** a **záujmová činnosť.**

V dennom stacionári sa poskytuje **sociálne poradenstvo aj rodine alebo inej osobe, ktorá zabezpečuje pomoc osobe v domácom prostredí**, na účel spolupráce pri sociálnej rehabilitácii.

## ĎALŠIE SOCIÁLNE SLUŽBY PRE ĽUDÍ S NEPRIAZNIVÝM ZDRAVOTNÝM STAVOM A DŮCHODCOV

Ľudia s nepriaznivým zdravotným stavom a dôchodcovia majú možnosť využiť rozličné sociálne služby, ktoré im môžu pomôcť v ich nepriaznivej situácii. Okrem služieb poskytovaných v rôznych druhoch zariadení existujú aj ďalšie, o ktorých sa dočítate v tejto agende.

Medzi sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého **zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu** alebo z dôvodu dovŕšenia **dôchodkového veku** patrí okrem poskytovania sociálnych služieb v rôznych zariadeniach aj:

- opatrovateľská služba,
- prepravná služba,
- sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
- tlmočnická služba,
- sprostredkovanie tlmočnickej služby,
- sprostredkovanie osobnej asistencie a
- požičiavanie pomôcok.

### Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná **osobám, ktorých stupeň odkázanosti** na pomoc inej osoby je **najmenej II**, a ktoré sú **odkázané na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť** a základných **sociálnych aktivitách.**

**Rozsah úkonov** poskytovaných v rámci opatrovateľskej služby **určuje obec v hodinách** na základe **sociálnej posudkovej činnosti.** Minimálny rozsah úkonov sebaobsluhy nesmie byť nižší, ako je rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti osoby.

Opatrovateľskú službu **nemožno poskytovať** osobe:

- ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba,
- ktorá je opatrovaná osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie, ak nie je ustanovené inak (pozri nižšie),
- ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou.

**Výnimku** z prípadu uvedeného v druhom bode tvorí situácia ak:

- osobe vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v zdravotníckom zariadení,
- osobe vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje odľahčovacia služba,
- osobe, ktorá je opatrovaná osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie, sa poskytuje opatrovateľská služba v rozsahu najviac osem hodín mesačne.

### **Prepravná služba**

Prepravná služba je sociálna služba poskytovaná **osobe s ťažkým zdravotným postihnutím odkázanej na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom** alebo **osobe s nepriaznivým zdravotným stavom s obmedzenou schopnosťou pohybu** po rovine alebo po schodoch a obmedzenou schopnosťou orientácie.

**Odkázanosť** na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom sa **preukazuje posudkom** vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. **Nepriaznivý zdravotný stav** osoba **preukazuje potvrdením** poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

### **Sprievodcovská služba a predčitateľská služba**

Sprievodcovská služba a predčitateľská služba je sociálna služba poskytovaná **osobe, ktorá je nevidiaca** alebo prakticky nevidiaca a osobe **s mentálnym postihnutím**. Toto zdravotné postihnutie sa **preukazuje potvrdením** poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Sprievodcovskou službou sa poskytuje **sprievod na základné sociálne aktivity**, t. j. sprievod:

- na lekárske vyšetrenie,
- na vybavenie úradných záležitostí,
- do školy, zo školy, do zamestnania a zo zamestnania a
- pri záujmových činnostiach.

Predčitateľskou službou sa poskytuje **predčítavanie** pre fyzickú osobu, ktorá je nevidiaca alebo prakticky nevidiaca **najmä pri vybavovaní úradných záležitostí**, pri vybavovaní úradnej a osobnej **korešpondencie** a pri **nakupovaní**.

Sprievodcovskú službu a predčitateľskú službu **nemožno poskytovať osobe**:

- ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- ktorej sa sprievod a predčítanie poskytuje v rámci opatrovateľskej služby.

### **Tlmočnická služba**

Tlmočnická služba je sociálna služba poskytovaná **osobe odkázanej na tlmočenie v posunkovej reči, artikulačné tlmočenie alebo taktilné tlmočenie.**

Fyzická osoba je odkázaná na:

- **tlmočenie v posunkovej reči**, ak je nepočujúca alebo má ťažkú obojstrannú nedoslýchavosť a jej komunikačným prostriedkom je posunková reč,
- **artikulačné tlmočenie**, ak je nepočujúca alebo má ťažkú obojstrannú nedoslýchavosť získanú po osvojení si reči alebo pred jej osvojením a neovláda formy komunikácie sluchovo postihnutých najmä posunkovú reč, posunkovanú slovenčinu, alebo
- **taktilné tlmočenie**, ak je hluchoslepá a má vrodené alebo získané postihnutie dvoch zmyslových orgánov, ktoré pre komunikáciu so spoločnosťou vyžadujú špecifický komunikačný systém viazaný na stupeň straty sluchu a stupeň straty zraku.

Fyzická osoba **preukazuje** toto zdravotné postihnutie **potvrdením** poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Tlmočnickú službu **nemožno poskytovať osobe:**

- ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu,
- ktorej sa tlmočenie poskytuje v rámci opatrovateľskej služby.

### **Sprostredkovanie tlmočnickej služby**

Sprostredkovanie tlmočnickej služby je:

- sociálna služba poskytovaná **osobe so zdravotným postihnutím**, ktorej sa poskytuje tlmočnická služba (pozri vyššie), pri **vykonávaní administratívnych úkonov**,
- **vedenie databázy** osôb so zdravotným postihnutím odkázaných na komunikáciu prostredníctvom tlmočenia, tlmočníkov a záujemcov o vykonávanie tejto sociálnej služby
- vykonávanie základného **sociálneho poradenstva a školení** osôb so zdravotným postihnutím a tlmočníkov.

**Pomoc pri vykonávaní administratívnych úkonov je najmä:**

- príprava **návrhov zmlúv** o poskytovaní tlmočnickej služby medzi osobou so zdravotným postihnutím a poskytovateľom tlmočnickej služby,
- **vyhľadávanie tlmočníkov**, sprostredkovanie stretnutia osoby so zdravotným postihnutím s tlmočníkom,
- pomoc pri **spracúvaní výkazov** tlmočnickej služby,
- **riešenie konfliktov** vzniknutých medzi osobou so zdravotným postihnutím a tlmočníkom v súvislosti s uzatvorenou zmluvou o poskytovaní tlmočnickej služby,
- zabezpečenie **náhradného tlmočníka**, ak tlmočník z vážnych dôvodov

nemôže tlmočiť,

- sprostredkovanie **vzdelávania** osôb so zdravotným postihnutím a tlmočníkov. Sprostredkovanie tlmočnickej služby môže vykonávať poskytovateľ sociálnej služby aj prostredníctvom **agentúry tlmočnickej služby** zriadenej na tento účel.

### **Sprostredkovanie osobnej asistencie**

Sprostredkovanie osobnej asistencie je:

- sociálna služba poskytovaná **osobe s ťažkým zdravotným postihnutím**, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu, alebo ktorá je odkázaná na osobnú asistenciu **pri vykonávaní administratívnych úkonov**,
- **vedenie databázy užívateľov** osobnej asistencie,
- **vedenie databázy osobných asistentov a záujemcov** o vykonávanie osobnej asistencie,
- vykonávanie základného **sociálneho poradenstva a vzdelávanie** užívateľov osobnej asistencie a osobných asistentov a
- **pomoc pri riešení konfliktov** vzniknutých medzi osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a osobným asistentom v súvislosti s uzatvorenou zmluvou o výkone osobnej asistencie.

**Pomoc pri vykonávaní administratívnych úkonov je** najmä:

- príprava **návrhov zmlúv** o výkone osobnej asistencie medzi osobou s ťažkým zdravotným postihnutím a osobným asistentom,
- pomoc pri **spracúvaní výkazov** odpracovaných hodín osobným asistentom,
- vyplácanie **odmien** osobným asistentom.

Sprostredkovanie osobnej asistencie môže vykonávať poskytovateľ sociálnej služby aj prostredníctvom **agentúry osobnej asistencie** zriadenej na tento účel.

### **Požičiavanie pomôcok**

Požičiavanie pomôcok je sociálna služba poskytovaná osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a osobe s nepriaznivým zdravotným stavom **odkázaným na pomôcku**.

Pomôcka sa môže požičiavať uvedeným osobám **na dohodnutý čas, najdlhšie do zabezpečenia pomôcky** na základe verejného zdravotného poistenia, formou peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky, z iných zdrojov **alebo do doby trvania podmienok pre poskytnutie pomôcky**.

Nepriaznivý zdravotný stav osoba **preukazuje potvrdením** poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Osoba s ťažkým zdravotným postihnutím preukazuje odkázanosť na pomôcku **posudkom** vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia.



# VÝHODY A ZĽAVY PRE ŤAŽKO ZDRAVOTNE POSTIHNUTÉ OSOBY

## Služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

- Od úhrady **za štatistické spracúvanie lekárskeho poukazu** súvisiace s vydaním **zdravotníckych pomôcok** predpísaných na jednom lekárskom poukaze je **oslobodený** poistenec, ktorý je držiteľom preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, ak pri výdaji zdravotníckej pomôcky preukáže, že má Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny priznaný peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov na zaobstaranie pomôcky,
- Od úhrady **za dopravu** je **oslobodený** poistenec s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.

## Zdravotné poistenie

Sadzba poistného na zdravotné poistenie je

- pre **zamestnanca** so zdravotným postihnutím – **2%** z vymeriavacieho základu,
- pre samostatne zárobkovo činnú osobu (ďalej len "**SZČO**") so zdravotným postihnutím – **7%** z vymeriavacieho základu,
- pre **zamestnávateľa**, ktorý zamestnáva osoby so zdravotným postihnutím – **5%** z vymeriavacieho základu,
- pre **dobrovoľne nezamestnanú osobu**, ak ide o osobu so zdravotným postihnutím – **7%** z vymeriavacieho základu.

## Dane

Správca dane (obec) môže ustanoviť zníženie dane alebo oslobodiť od dane zo stavieb alebo od dane z bytov

- **stavby na bývanie a byty** vo vlastníctve občanov občana s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu,
- **garáže a nebytové priestory** v bytových domoch slúžiace ako garáž vo vlastníctve občanov s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo držiteľov preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím s potrebou sprievodcu, ktoré slúžia pre motorové vozidlo používané na ich dopravu.

## Poplatky

Od poplatku 6,50 € je **za predĺženie platnosti preukazu osobitného označenia vozidla** pre ťažko zdravotne alebo ťažko pohybovo postihnutú osobu odkázanú na individuálnu prepravu táto osoba oslobodená.

Tiež je pre občana s ťažkým zdravotným postihnutím a držiteľa preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím, **oslobodené** od poplatku vydanie rozhodnutia na **vývoz alebo dovoz psa so špeciálnym výcvikom**, ktoré je ináč spoplatňované sumou 9,50 €.

Od poplatku **za vydanie stavebného povolenia** na zmeny stavieb na bývanie sú oslobodení občania s ťažkým zdravotným postihnutím, držiteľia preukazu ZŤP alebo ZŤP-S a preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím.

Osoby s ťažkým zdravotným postihnutím sú od povinnosti platiť úhradu za služby verejnosti poskytované STV a SRo **oslobodené**.

**Podanie žiadosti o príslušné povolenie, schválenie alebo uznanie schválenia pri prestavbe jednotlivého vozidla, dovoze jednotlivovo dovezeného vozidla, výmene** karosérie vozidla rovnakého typu v rámci jedného typového radu vozidla, výmene rámu vozidla rovnakého typu v rámci jedného typového radu vozidla alebo zmenu obsaditeľnosti vozidla zväčšením počtu miest na sedenie, ak je vozidlo výrobcom vybavené úchytnými miestami sedadiel a kotevnými miestami bezpečnostných pásov je spoplatnené zníženou sadzbou, a to 2 €.

## **CESTOVANIE**

### **Cestovanie ŽSR**

Cestujúcim, ktorí sú držiteľmi preukazu ZŤP, poskytujú ŽSR **zľavu 50%** z obyčajného cestovného v 2. vozňovej triede vlakov osobnej dopravy. Držiteľ preukazu s červeným pruhom má nárok aj na **bezplatnú prepravu svojho sprievodcu a invalidného vozíka** v služobnom vozni.

### **Cestovanie autobusom**

Pri cestovaní autobusovou dopravou sú zdravotne postihnutým občanom, po preukázaní sa preukazom ZŤP, u väčšiny dopravcov poskytované zľavy z cestovného. Takéto zľavy a prípadne aj úplné oslobodenia sa vzťahujú aj na sprievodcu postihnutej osoby a **vodiaceho psa**. **Konkrétne podmienky a výšky zliav** sú uverejnené **v tarifách** jednotlivých dopravcov.

## **MHD**

Na všetkých linkách MHD v niektorých mestách (napr. Bratislava, Košice) sa **bezplatne** prepravujú držiteľia preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím vrátane invalidného vozíka, sprievodcu alebo vodiaceho psa (ZŤP, ZŤP-S).

### **Cestovanie autom**

Úhrada za užívanie **vymedzených úsekov diaľnic, ciest pre motorové vozidlá a ciest I. triedy** sa **neplatí** pri motorových vozidlách, na ktoré sa občania s ťažkým zdravotným postihnutím poskytuje peňažný príspevok na zvýšené výdavky súvisiace so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla.

# PREUKAZ OSOBY S ŤAŽKÝM ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM A PARKOVACÍ PREUKAZ

Od 1. 1. 2009 je účinná nová právna úprava týkajúca sa preukazov osôb s ťažkým zdravotným postihnutím a parkovacích preukazov, ktorými tieto osoby preukazujú nárok na určité zľavy a výhody.

## Preukaz osoby s ťažkým zdravotným postihnutím

Osoby s ťažkým zdravotným postihnutím majú nárok na rozličné zľavy a výhody, ktorý preukazujú predložením **preukazu osoby s ťažkým zdravotným postihnutím**. Ten sa osobe vydá, ak z právoplatného rozhodnutia o peňažnom príspevku na kompenzáciu alebo z právoplatného rozhodnutia o preukaze vyplýva, že ide o osobu s ťažkým zdravotným postihnutím.

Tento **preukaz obsahuje**:

- názov príslušného orgánu, ktorý preukaz vyhotovil,
- evidenčné číslo preukazu,
- fotografiu držiteľa preukazu,
- meno, priezvisko, titul, dátum narodenia držiteľa preukazu a adresu jeho trvalého pobytu alebo prechodného pobytu,
- podpis držiteľa preukazu, ak je schopný sa podpísať,
- miesto a dátum vyhotovenia preukazu,
- odtlačok úradnej pečiatky orgánu príslušného na vyhotovenie preukazu a podpis oprávneného zamestnanca tohto orgánu,
- poznámku, v ktorej sa uvedie názov preukazu v anglickom jazyku slovami "CARD OF PERSON WITH DISABILITIES"; pri fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím s praktickou slepotou alebo úplnou slepotou sa uvedú aj slová "nevidiaci – blind" a pri nepočujúcej fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím sa uvedú aj slová "nepočujúci – deaf",
- ochranné prvky, ktorými sú vodotlač, hologram a zaliatie preukazu do fólie,
- poučenie.

Pre osoby, ktoré sú **odkázané na sprievodcu**, existuje **osobitný preukaz** fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, ktorý sa označuje červenou čiarou.

Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je **odkázaná na sprievodcu**, ak je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby alebo na pomoc psa so špeciálnym výcvikom pri zabezpečovaní pohybu, orientácie a komunikácie so spoločenským prostredím, a to najskôr od dovŕšenia tretieho roku veku tejto osoby.

## Parkovací preukaz

Fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa posudku **odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom** alebo má **praktickú alebo úplnú slepotu** oboch očí, vyhotoví príslušný orgán parko-

vací preukaz na základe právoplatného rozhodnutia o parkovacom preukaze.

Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím je **odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, ak nie je schopná** na rovnakom základe s ostatnými osobami a pri rešpektovaní jej prirodzenej dôstojnosti:

- premiestniť sa k vozidlu verejnej hromadnej dopravy osôb a k prostriedku železničnej dopravy a späť,
- nastupovať do vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb a do prostriedku železničnej dopravy, udržať sa v ňom počas jazdy a vystupovať z vozidla verejnej hromadnej dopravy osôb a z prostriedku železničnej dopravy alebo
- zvládnuť z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia inú situáciu vo vozidle verejnej hromadnej dopravy osôb a v prostriedku železničnej dopravy najmä z dôvodu poruchy správania pri duševných ochoreniach, vertebrobasilárnej insuficiencie s ťažkými závratmi, straty dvoch končatín, kardiopulmonálnej nedostatočnosti ťažkého stupňa alebo ťažkej poruchy sfinkterov.

**Doba platnosti** parkovacieho preukazu je **neobmedzená**, ak fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím nezanikne nárok na parkovací preukaz.

Parkovací preukaz je potrebné **umiestniť v prednej časti vozidla** tak, aby bola predná časť parkovacieho preukazu jasne viditeľná na účely kontroly.

Parkovací preukaz sa smie na vozidle **používať len v súvislosti s prepravou osoby, ktorá je jeho držiteľom**. Ak sa vozidlo práve nepoužíva na tento účel, vodič je povinný parkovací preukaz odstrániť.

**Vodič vozidla s parkovacím preukazom môže** stáť na mieste vyhradenom pre vozidlá prepravujúce osoby s ťažkým zdravotným postihnutím a nemusí po nevyhnutne potrebný čas dodržiavať zákaz státiť. Ak je to nevyhnutné, môže vodič takéhoto vozidla vchádzať aj tam, kde je dopravnou značkou vjazd povolený len vymedzenému okruhu vozidiel, a do pešej zóny, pritom však nesmie ohroziť bezpečnosť cestnej premávky.

## Konanie

O preukaze, jeho odňatí a o povinnosti vrátiť preukaz rozhoduje príslušný **úrad práce, sociálnych vecí a rodiny**. To isté platí aj pre parkovací preukaz.

Konanie o preukaze a konanie o parkovacom preukaze sa **začína na základe písomnej žiadosti** fyzickej osoby alebo rodiča maloletého dieťaťa alebo fyzickej osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu. Táto **žiadosť musí obsahovať**:

- meno a priezvisko fyzickej osoby, ktorá žiada o preukaz alebo o parkovací preukaz,
- dátum jej narodenia,
- adresu jej trvalého pobytu alebo prechodného pobytu,
- doklad o tom, že ide o občana SR s trvalým alebo prechodným pobytom v SR, prípade cudzinca, ktorý spĺňa stanovené podmienky,
- jej rodné číslo, ak je pridelené,
- lekársky nález.

Podkladom na rozhodnutie o preukaze je lekársky posudok, podkladom na rozhodnutie o parkovacom preukaze je komplexný posudok alebo posudok na účely parkovacieho preukazu.

Príslušný orgán rozhodne o **odňatí preukazu alebo parkovacieho preukazu** a o povinnosti vrátiť ho, ak sa zistí, že sa vyhotovil neprávom, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na trvanie nároku alebo fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím sa na písomnú výzvu príslušného orgánu nepodrobí vyšetrovaniu, posúdeniu alebo opätovnému posúdeniu zdravotného stavu, a bola na tento dôsledok vo výzve písomne upozornená. Fyzická osoba je povinná **vrátiť preukaz alebo parkovací preukaz do 30 dní** od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o jeho odňatí.

**Praktická rada:** *Od 1. 1. 2009 sa preukazy vydávajú podľa nového zákona. Preukazy občana s ťažkým zdravotným postihnutím vydané do 31. 12. 2008 a osobitné označenia vozidla prepravujúceho ťažko zdravotne postihnutú osobu alebo ťažko pohybovo postihnutú osobu odkázanú na individuálnu prepravu vydané do 31. 12. 2008 zostávajú platné kým osobe nebude vydaný nový preukaz (resp. parkovací preukaz), najneskôr však do 31. decembra 2013.*

## ŽIVOTNÉ MINIMUM

Životné minimum predstavuje spoločensky uznanú minimálnu hranicu príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

### Sumy životného minima

Za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm:

- **185,38 €** mesačne, **ak** ide o jednu plnoletú fyzickú osobu,
- **129,31 €** mesačne, **ak** ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu,
- **84,61 €** mesačne, **ak** ide o zaopatrené neploleté dieťa alebo o nezaopatrené dieťa.

Tieto sumy sa **upravujú vždy k 1. júlu** bežného kalendárneho roka.

**Praktická rada:** *Uvedené sumy životného minima sú teda účinné v čase do 30. júna 2011.*

*V období od 1. júla 2009 do 30. júna 2010 boli sumy nasledovné: 185,19 € – 129,18 € – 84,52 €.*

*V období od 1. januára 2009 do 30. júna 2009 boli sumy nasledovné: 178,92 € – 124,81 € – 81,66 €.*

*V období od 1. júla 2008 do 31. decembra 2008 boli sumy nasledovné: 5 390 Sk – 3 760 Sk – 2 460 Sk.*

Upravené sumy životného minima **ustanovuje každoročne opatrenie, ktoré vydáva Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky** a vy-

hlási jeho úplné znenie uverejnením v Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

### **Započítavanie príjmov**

**Na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa započítavajú:**

- **u posudzovanej osoby** jej príjem a príjem jej manžela,
- u rodičov s nezaopatreným dieťaťom príjmy týchto rodičov a príjem nezaopatreného dieťaťa žijúceho s nimi v domácnosti,
- **u rodičov**, ktorí sú sami nezaopatrené deti, ich príjmy a príjmy, ktoré na ne poberá iná fyzická osoba,
- **u nezaopatreného dieťaťa** jeho príjem a príjem jeho rodičov, ak s ním žijú v domácnosti; ak toto dieťa žije v domácnosti len s jedným rodičom, s inou fyzickou osobou alebo samostatne, príjem dieťaťa, príjem rodiča a príjem, ktorý na dieťa poberá iná fyzická osoba,
- **u zaopatreného nepĺnoletého dieťaťa** jeho príjem.

**Za príjem sa na účely určenia súm životného minima považujú:**

- príjmy fyzických osôb, ktoré sú predmetom dane z príjmu podľa osobitného predpisu po odpočítaní poistného na povinné zdravotné poistenie, poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb, ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov fyzických osôb,
- príjmy oslobodené od dane z príjmov fyzických osôb okrem prijatých náhrad škôd, náhrad nemajetkovej ujmy, plnenia z poistenia majetku a plnenia z poistenia zodpovednosti za škodu okrem platieb prijatých ako náhrada za stratu zdaniteľného príjmu,
- sumy vreckového pri zahraničných pracovných cestách do výšky 40 % nároku na stravné,
- náhrady niektorých výdavkov zamestnancov,
- ďalšie príjmy fyzických osôb podľa osobitných predpisov po odpočítaní dane z prevodu a prechodu nehnuteľností.

**Za príjem na účely určenia súm životného minima sa nepovažujú:**

- jednorazové štátne sociálne dávky,
- peňažné príspevky občanov s ťažkým zdravotným postihnutím na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ich ťažkého zdravotného postihnutia okrem príspevku za opatrovanie,
- zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť,
- jednorazová dávka v hmotnej núdzi,
- štipendiá,
- jednorazový príspevok podľa zákona č. 410/2004 Z. z. o vyplatení jednorazového príspevku poberateľovi dôchodku v roku 2004,
- príspevok na stravu podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele,

- resocializačný príspevok podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele,

## **OTÁZKY A ODPOVEDE Z OBLASTI SOCIÁLNEJ POISŤOVNE**

### **Dlhodobá práceneschopnosť, rozviazanie pracovného pomeru a nárok na dávku v nezamestnanosti**

#### **Otázka:**

V súčasnosti som zamestnaná, ale nakoľko som dlhodobo práceneschopná, môj zamestnávateľ chce so mnou rozviazať pracovný pomer z dôvodu zdravotnej nespôsobilosti. Som čakateľka na priznanie invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%. Ak budem evidovaná na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, vznikne mi nárok na dávku v nezamestnanosti? Má na to vplyv moja dlhodobá práceneschopnosť, prípadne priznanie invalidného dôchodku?

#### **Odpoveď:**

V zmysle § 104 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len zákon o sociálnom poistení), účinného od 1. januára 2004, poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený v nezamestnanosti najmenej tri roky.

V zmysle § 104 ods. 7 zákona o sociálnom poistení, rok poistenia v nezamestnanosti je 365 dní poistenia v nezamestnanosti. Z uvedeného vyplýva, že poistenec má nárok na dávku v nezamestnanosti, ak v posledných štyroch rokoch pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie bol poistený najmenej 1095 dní.

V zmysle § 140 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, zamestnanec nie je povinný platiť poisťné na poistenie v nezamestnanosti ani v období, počas ktorého je uznaný za dočasne práceneschopného. Na základe uvedeného zamestnancovi sa v tomto období poistenie v nezamestnanosti neprerušuje, iba sa vylučuje povinnosť platiť toto poisťné.

Na účely posudzovania nároku na dávku v nezamestnanosti sa ako doba poistenia v nezamestnanosti hodnotí aj obdobie, počas ktorého ste boli počas pracovného pomeru uznaná za dočasne práceneschopnú.

Vo veci poberania dávky v nezamestnanosti vo väzbe na priznanie invalidného dôchodku, uvádzame nasledovné.

Nadväzne na novelu zákona o sociálnom poistení, účinnú od 1. augusta 2006, v zmysle § 105 ods. 2, nárok na dávku v nezamestnanosti zaniká vždy dňom vyradenia poistenca z evidencie uchádzačov o zamestnanie a dňom priznania starob-

ného dôchodku, predčasného starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%.

Ak by Vám bol ako uchádzačovi o zamestnanie, poberajúcemu dávku v nezamestnanosti, priznaný invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, pobočka Sociálnej poisťovne vydá písomné rozhodnutie o zániku nároku na dávku v nezamestnanosti ku dňu priznania invalidného dôchodku a zastavení jej výplaty.

V prípade, ak ku dňu zaradenia do evidencie uchádzačov o zamestnanie budete mať už priznaný invalidný dôchodok z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70%, nárok na dávku v nezamestnanosti Vám nevznikne.

## **Postup v prípade nesúhlasu s lekársym posudkom**

### **Otázka:**

**Čo mám robiť, ak nesúhlasím s lekársym posudkom a určenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť?**

### **Odpoveď:**

Lekársky posudok o invalidite a určenej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, vydaný posudkovým lekárom v konaní o nároku na invalidný dôchodok nemá charakter rozhodnutia, preto proti nemu nie je možné podať opravný prostriedok.

Opravný prostriedok máte právo podať až po doručení rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie vo veci invalidného dôchodku.

Opravný prostriedok možno podať v lehote 30 dní od doručenia rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie.

Správnosť vydaného posudku o invalidite bude po podaní opravného prostriedku opätovne preskúmaná posudkovým lekárom pobočky a následne aj posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, ústredie.

Posudkový lekár sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, prehodnotí správnosť posudku v prítomnosti poistenca. Ak je to nevyhnutné, doterajšiu posudkovú dokumentáciu doplní o nové potrebné lekárske vyšetrenia.

Ak Sociálna poisťovňa, ústredie, opravnému prostriedku v celom rozsahu nevyhoví, predloží opravný prostriedok spolu so svojím vyjadrením a spisovým materiálom príslušnému krajskému súdu najneskôr do 60 dní odo dňa doručenia opravného prostriedku Sociálnej poisťovni, ústredie.

Podľa § 219 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení o opravnom prostriedku rozhoduje súd podľa osobitného predpisu.

Ak má poistenec k dispozícii ďalšie odborné lekárske nálezy, ktoré preukazujú zhoršenie zdravotného stavu, má možnosť predložiť ich v rámci konania o opravnom prostriedku.

- vianočný príspevok.



## **PRÁVNIK PRE TEBA POMÔŽE RIEŠIŤ PROBLÉMY**

Pustená stránka [www.pravnikpreteba.sk](http://www.pravnikpreteba.sk) sa snaží načrtnúť sociálne a právne problémy, v ktorých sa ľudia môžu v každodenných situáciách ocitnúť a ponúknuť riešenia spôsobom, ktorý je prijateľný aj pre neprávnikov.

Webstránka môže byť začiatkom vytvárania široko dostupného priestoru na riešenie každodenných sociálnych a právnych problémov. Pri tvorbe pôvodných textov sa autorky zamerali aj na zmapovanie už dostupných elektronických zdrojov a v prípade ich dostupnosti na ne priamo odkazovali, pričom prioritou pri spracovaní textov bola ich zrozumiteľnosť a prístupnosť pre širokú verejnosť.

Do budúcnosti je zabezpečenie udržateľnosti tejto stránky závislé od spätnej väzby verejnosti ako cieľovej skupiny, teda či daná stránka má zmysel. Rovnako je dôležitá aj spätná väzba od potenciálnych ďalších spolupracujúcich subjektov, ktorí by obsah a víziu stránky mohli ďalej rozvíjať spoločne s iniciátormi. Iniciátormi stránky sú občianske združenie PDCS a autorky textov webstránky.







---

**Vydalo: Slovenské hemofilické združenie**

Dátum vydania: 14.12.2010

<http://www.shz.sk> e-mail: [shz@shz.sk](mailto:shz@shz.sk)

e-mail redakcie Sociálno-právneho informátora: [redakcia@shz.sk](mailto:redakcia@shz.sk)

Sadzba: KURIÉR plus REKLAMA

Registračné číslo: EV 2865/09, Tematická skupina: B3